

VEE KVALITEET

**Bioloogilise mitmekesisuse andmete dokumenteerimise,
taksonoomiliste nimestike ja määrajate
nomenklatuursed nõuded**

Water quality

**Nomenclatural requirements for the recording of
biodiversity data, taxonomic checklists and keys**

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- Euroopa standardi EN 16493:2014 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis jõustumisteate meetodil vastuvõetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles oktoobris 2014;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2015. aasta septembrikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 47 „Vee kvaliteet“, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus ning rahastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi on tõlkinud Urmas Kõljalg, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 47.

Euroopa standardimisorganisatsioonid on teinud	Date of Availability of the European Standard
Euroopa standardi EN 16493:2014 rahvuslikele	EN 16493:2014 is 27.08.2014.
liikmetele kättesaadavaks 27.08.2014.	

See standard on Euroopa standardi EN 16493:2014 eesti-keelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN 16493:2014. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 07.100.20; 13.060.70

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega:

Aru 10, 10317 Tallinn, Eesti; koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

English Version

**Water quality - Nomenclatural requirements for the recording of
biodiversity data, taxonomic checklists and keys**

Qualité de l'eau - Exigences nomenclaturales pour
l'enregistrement des données de biodiversité, les
référentiels et les clés taxonomiques

Wasserbeschaffenheit - Anforderungen an die Nomenklatur
für Aufzeichnungen über Biodiversitätsdaten, taxonomische
Checklisten und Bestimmungsschlüssel

This European Standard was approved by CEN on 18 July 2014.

CEN members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN-CENELEC Management Centre or to any CEN member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN member into its own language and notified to the CEN-CENELEC Management Centre has the same status as the official versions.

CEN members are the national standards bodies of Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Former Yugoslav Republic of Macedonia, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and United Kingdom.

EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION
EUROPÄISCHES KOMITEE FÜR NORMUNG

CEN-CENELEC Management Centre: Avenue Marnix 17, B-1000 Brussels

SISUKORD

EESSÕNA.....	3
SISSEJUHATUS.....	4
1 KÄSITLUSALA.....	5
2 TERMINID JA MÄÄRATLUSED.....	5
3 TAKSONOOMILISED NIMED.....	6
3.1 Üldosa.....	6
3.2 Taksoni nimi.....	7
3.3 Autorile viitamine.....	7
3.4 Nominaalvarieteet.....	8
3.5 Eelistatud nimed.....	9
3.6 Hübriidid.....	9
3.7 Andmete säilitamine.....	9
Lisa A (teatmelisa) Nomenklatuuri koodeksites kasutatavad olulised terminid ja nende lühendid	11
Kirjandus.....	13

EESSÕNA

Dokumendi (EN 16493:2014) on koostanud tehniline komitee CEN/TC 230 „Water analysis“, mille sekretariaati haldab DIN.

Euroopa standardile tuleb anda rahvusliku standardi staatus kas identse tõlke avaldamisega või jõustumisteatega hiljemalt 2015. a veebruariks ja sellega vastuolus olevad rahvuslikud standardid peavad olema kehtetuks tunnistatud hiljemalt 2015. a veebruariks.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse subjekt. CEN [ja/või CENELEC] ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise eest.

CEN-i/CENELEC-i sisereeglite järgi peavad Euroopa standardi kasutusele võtma järgmiste riikide rahvuslikud standardimisorganisatsioonid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, endina Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ungari ja Ühendkuningriik.

SISSEJUHATUS

Veeökosüsteemide ökoloogilise kvaliteedi hinnangud põhinevad enamasti olemasolevate, kõige asjakohasemate koosluste taksonoomilisel koosseisul, nagu makroselgrootud, põhjataimestik ja fütoplankton. Seega on taksonoomiliste nimede dokumenteerimine hüdrobioloogilistes uuringutes üks peamistest tegevustest. Loomade ja taimede teaduslikud nimed peavad olema üheselt mõistetavad ja ainulaadsed, et tagada tõhus teabevahetus. Selle eesmärgi täitmiseks on kehtestatud rahvusvahelised eeskirjad nomenklatuuri koodeksites, millest kõige tähtsamad on „International Code of Botanical Nomenclature“ (ICBN [1], alates 2012 nimetatud ümber ICN-iks: „International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants“ [2]) ja „International Code of Zoological Nomenclature“ (ICZN [3]). Mõlemist koodeksist esineb erinevaid väljaandeid; botaanilise koodeksi uus versioon antakse välja iga kuue aasta tagant. Ökoloogilise hindamise ja andmete säilitamise probleemide rohkuse peamiseks põhjuseks on see, et andmetöötledajad ja ökoloogid neid koodekseid ei tunne. Andmete veatu vahetus bioloogiliste andmebaaside vahel on kas võimatu või dokumenteeritud nimed on tihti tähenduseta, sest nomenklatuuri reegleid rakendatakse ebatäpselt või eiratakse.

Seega on selle Euroopa standardi eesmärgiks anda juhiseid nii andmetöötledajatele kui ka ökoloogidele taksonoomiliste nimede nõuetekohase kirjutamise, kasutamise ja tõlgendamise kohta, et võimaldada kõigil tasemetel tõhus teadusalane teabevahetus.

1 KÄSITLUSALA

Antud Euroopa standard kirjeldab botaanilise ning zooloogilise nomenklatuuri koodeksi olulisemaid reegleid, mis on vajalikud veekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse üheselt mõistetavaks dokumenteerimiseks. Ühtlasi on esitatud juhised taksonoomiliste muudatuste käsitlemiseks seoses dokumenteeritud taksonoomiliste nimedega.

MÄRKUS Koodeksi konkreetne väljaanne mõjutab ainult neid taksonoomilisi muudatusi, mis viidi sisse selle väljaande kehtivusperioodil.

2 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kasutatakse alljärgnevalt esitatud termineid ja määratlusi.

2.1

taksonoomia (*taxonomy*)

teaduslik distsipliin liikide eristamiseks, nimetamiseks ja klassifitseerimiseks

2.2

takson (*taxon*, mitm *taxa*)

taksonoomiline üksus (määratav ühik) klassifikatsiooni mistahes järgus

2.3

taksonoomiline järk (*taxonomic rank*)

taksoni suhteline asukoht taksonoomilises hierarhias

2.4

taksonoomiline üksus (*taxonomic entity*)

grupp või üksus, mis kuulub teatud taksonoomilisse järku

2.5

epiteet (*epithet*)

perekonna või madalama järgu taksoni teadusliku nime osa

2.6

tüüp (*type*)

nomenklatuurne tüüp on füüsiline objekt, millele taksoni nimi on püsivalt lisatud

2.7

basionüüm (*basionym*)

eelnevalt avaldatud legitiimne epiteeti sisaldav nimi, millest on moodustatud uus kombinatsioon

2.8

homonüüm (*homonym*)

nimi, mis on identne teise nimega, mis on avaldatud sama järgu taksonile, kuid põhineb teisel tüübil

2.9

nominaalvarieteet (*nominate variety*)

varieteet, mis luuakse automaatselt, kui kirjeldatakse sama liigi teisi varieteete